

TRÜKITÖÖLINE

EESTI TRÜKITÖÖLISTE LIIDU HAALEKANDJA

NR. 3

APRILL 1936

3. AASTAKA'IK

Liidu tegevus 1935. a. valgustuses

Volikogu viimasel koosolekul sekretär A. Offenbach kandis ette liidu tegevuse aruande juunist 1935 kuni 8. märtsini 1936. Toome tähtsamad momendid esile:

Palgavõitluste küsimus

Liit püüdis tsentraliseerida palgavõitluste küsimust, esitades ettevõtjaile vastavad trükikodade kohta maksvad määrused ja palgatabeli. Trükistöösturid ei ole sellele vastanud. IBS päriti selgitust toetuse määramise kohta võimaliku streigi lahtipuhkemise puhul. Kõigile ühingutele selgitati uut töötülide lahendamise seadust, saates erireferendi kohtadele. Tartu ühinguga oldi tihedas kontaktis seal puhkenud töötüli puhul.

Kutseoskuse asjas

Masinaladujate asjas astuti samme kutsetöölise ettevalmistamise alal. Kuna aga ministriumid ei tunnud huvi selles küsimuses, samuti ka kutseoskuse nõukogu ei toiminud resoluutselt, siis liidul oli raske siin midagi ära teha. Loota võib, et uus sotsiaalministeerium võtab selle küsimuse käsitlusele. Keskliit kutsus omaltpoolt kokku tööoskuse ametite töölisesindajate üleriikliku nõupidamise kokku. Kutseoskuse nõukogusse valiti liidu esimees J. Saar.

Sotsiaalpoliitilisel alal

läks korda luua pühapäevatöö rahu ajalehtede alal, milleks pandi maksma riigivanema dekreediga vastav määrus.

Organisatsiooniline kontakt

oli tugev. Ühingud on omad kohustused kõik tasunud.

Organiseerimise alal

käis sekretär Rakveres ja Võrus kõnelemas. Võru ühing registreeriti liitu, kusjuures Võru koondab ka Petseri trükistöölisi. Haapsaluga loodi kontakt ja sealsed kolleegid astusid Tallinna ühingu liikmeks. Liikmeid oli ühingutes kokku 1935. aasta lõpul 566, nüüd üle 600.

Sidemed teiste organisatsioonidega

Rahvusvahelise kutsesekretariaadiga oldi pidevas ühenduses. Liikmemaks on neile tasutud. Paluti liikmemaksu alandust, arvestades meie madala valuuta seisuga. Soome trükistöölise liidu kongressist võttis osa J. Saar. Ka Keskliidu vastu on kohustused täidetud ja liidu poolt võtsid osa E. Tööliste Haridusliidust osa A. Offenbach ja K. Vainula. Aidati kaasa Tallinna trükistöölise huvireisu Helsingi trükistöölise ühingu üle külla minekul.

Ajakiri

Juubeli puhul ilmutati „Trükistöoline“ suurendatud lehekülgede arvuga. 1936. aasta aluks suurendati „Trükistöölise“ kausta ja lehekülgede arvu. Telliti materjaliks ka Vene ajakiri „Poligrafitsheskoje Proisvodstvo“. Trükitehnilise oskuse tõstmiseks astuti kontakti trükistöösturitega tehnilise ajakirja käimapanemiseks.

Liidu fondid

Anti reisufondile seletus, mille põhjal reisuraha antakse välja, kui töölesõitjal on koht juba valmis. Liidu põhikiri, kodukord ja fondid paljundati. Rinnamärgi kandmise kodukord võeti vastu. Puhkekodu ehitamiseks saadi riigivanemalt toetust 5000 krooni.

NUMBRI SISUS:

Liidu tegevus 1935. a. valgustuses

Kutseoskus ja trükistöölised

ETL liikmete kasv ja kassad

Puhkekodu ehitamise alused

Meie organisatsioonidest

K. E. Johanson †

Teised ametiühingud

Tehnilised uudised

Välismaine ringvaade

Kirjut maailmast

Pildid jne.

Kutseoskus ja trükitöölised

Eelmistes numbrites juhtisime tähelepanu puudustele, mis ilmnesid praegu maksva kutseoskuse korralduse alal. Põhjult selleks andis meile Tartus ja Tallinnas ilmnenud nähted masinaladujate väljaõpetamise alal, kus kutseoskuse nõukogu on näidanud vähe aktiivsust oma otsuste respekterimiseks tööandjate poolt. Kutseoskuse nõukogu direktor hra Vold. Päts andis Tartu trükitööliste seletuse, et tema võimuses ei seisa keelata ühe Tartu trükikojas teostatavat masinaladujate väljaõpetamist. Töölised on võetud õppima lihttöölise nime all ja ükski seadus ei saa takistada lihttöölise masinal töötada, kui ettevõtja seda tahab.

Tööoskuse nõukogu on oma seletust muutnud ka selles mõttes, et ta pani maksma uue määruse, mille alusel masinal õppida tuleb kolm aastat ühes tarvilise käsiladumise oskusega.

Nagu ülal mainisime, ei ole tööoskuse nõukogu midagi teinud, et tema otsusi respekteritakse. See on jäetud väljaspool tööoskuse nõukogu asuvate ringkondade hooleks. Meie arvamine on, et tööoskuse nõukogu peaks siin aktiivsem olema. Temale saavad materjalid kutseoskuse töö korralduse üle kohtadel. Tema näeb puudusi jne., ta on ka kõige kompetentsem nende küsimuste käsitlemisel. Seepärast seal, kus kutseoskuse alal teostamisel on näha auk, peaks ta esinema vastavatel kohtadel parandusettepanekutega. Muidu muutub ta ainult formaalseks ja puuduste registreerijaks asutuseks, ilma et ta vähemat huvigi tunneks, kas tema otsusi täidetakse ja kas nende elluviimiseks takistusi ees ei ole.

Oleks suur ülekohus silmi pigistada puudustele ja kutseoskuse mõttest mööda hiilimistele.

Ja ometi sünnib see kohtadel.

Teiseks ei saa meie nõus olla masinaladujate kohta tehtud uue otsuse puhul. Mis tähendab ühes tarvilise käsiladumise oskusega. Meie teame, et käsiladumist õpitakse aastaid, selleks on ka kutseoskuse omandamise õiguses aeg ette nähtud. Masinale laduma võetud õpilane ehk saab küll kasti selgeks õppida ja lihtladu valmistada. Kuidas suudab ta aga kuulustuste, tabelite ja aktsidentsladu alal oma oskust ja ilunõuet välja arendada, kui ta masinalladumist õppimise kõrval teeb siit-sealt ka käsiladumise töid. Ei ole kahtlust, et selline väljaõpetamine on ainult formaalne

ja võimaldab ettevõtjale pikemat aega ladumismasinal tööliseks tarvitada õpilase nime all ja vastava palgaga, mida praegu teeb ülaltoodud Tartu trükitöösturi lihttöölise nime all.

Masinal väljaõppimise aeg ei ole ka välismaal mitte suurem, kui 3 kuud. Pearõhk on ladujal ikka see, et ta omaks täieliku käsiladumise tööde tehnika, kuna paljud tööd tehakse juba masinal.

Teisiti vabritseeritakse ainult ladumasina tippijaid, keda ei saa tarbekorral ei peenemate käsiladumise töödele asetada, ega sundida ka raskemat tööd masinal, trükikunsti nõuete kohaselt, välja laduma. Poolikud ladujad, nagu neid vabritseerib nii mõnigi trükikoda ja keda vajatakse ainult lihtladu töödel. Ja selliste poolikute töölise väljaõpetamiseks on kutseoskuse nõukogu oma sanktsiooni annud!

Meie vaidleme juba üksi trükikunsti kvaliteedi seisukohalt selle otsuse vastu, mis rohkem põhjendatud mõne äritseja trükitöösturi kui kvalifitseeritud töölise ettevalmistamise huvides.

Et kutseoskuse korraldamisega ei ole kõik korras, seda tunnistas õppinud töölise koosseis Tallinna pritsimajas, kus oli koos 400 õppinud töölise ümber. Seal juhiti tähelepanu, et kutseoskuse korraldamine kipub vägise praeguste oskustöölise kimbutamisse, kui seaduse sihi — kvalifitseeritud uute tööjõudude — väljaarendamisele.

Teame ka seda, et loodud tööstuskoolist väljatulnud õpilased on sunnitud praktikaga peale jääma trükikodades, kuna nende 3-aastane õppeaeg koolis ei annud palju. Nii on ta tunnistusega tööline, kuid töötab väikese palgaga.

Eesti Trükitööliste Liit on Keskkliidule ettepanekuga esinenud, kutsuda üleriigi kokku töösusametite töölisesindajate nõupidamine. Seal tahetakse puudused ja väärnähted kutseoskuse teostamise alal laiemalt ülesvõtta ja nõuda vastavaid parandusi. Liit püsib seisukohal, et kui on kutseoskuse korraldamine, siis olgu see mitte paberline. Viimast meil ei ole vaja, meil on vaja kvalifitseeritud töölised.

Meremehed palgakõrgendust nõudmas

Praegu käib Eesti Meremeeste Ühingus kõva eeltöö palgade kõrgendamise aktsiooni kasuks. Teatavasti lõpeb sõlmitud kokkulepe 1. mail s. a., seks ajaks tahetakse laevaomanikele esitada uued tariifid. Ühingusse kuulub 1300 meremehe ümber.

ETL liikmete kasv ja kassad

Eesti Trükitööliste Liidu rahaline olukord on sõltunud alati ühingute rahalisest läbikäigust. Kui ühingus on väike liikmete arv, väheneb ka liidule liikmemaksudest tulev osa ja vastupidi. Arusaadavalt takistab see ka liidu juhatust aktiivsemat tegevust avaldada. Seega on ka seletatav too vaikne vaheaeg, mis püsis 1928.—1933. aastate vahel. Nüüd on olukord muutunud, liikmete arv kohtadel kasvanud ja kassad kosunud.

Liidu osakondade liikmete arvu kõikumist selgitab alljärgnev aruanne:

	1933*)	1934	1935
Tallinn	89	142	266
Rakvere	10	10	14
Raamatuköitjad (Tallinn)	8	—	—
Tartu	116	146	192
Valga	8	10	12
Viljandi	19	16	15
Pärnu	8	18	15
Narva	—	17	15
Võru	—	—	34

Kokku seega oli liidus liikmeid:

1933. a. 258

1934. a. 359

1935. a. 566

Olgu märgitud, et see tõus kestis järjekindlalt edasi. Nii oli 1. aprilliks Tallinna ühingu liikmete arv tõusnud juba 343 peale. Peale selle tuli juure veel Haapsalu 8 liikmega, astudes Tallinna alla. Seega peab praegu liikmete arv ulatuma juba üle 600. Aruandes on märgitud raamatuköitjate puudumine 1934. ja 1935. a. See on sündinud omaaegse liidu otsuse põhjal, kusjuures likvideeritud Tallinna raamatuköitjate ühingu liikmed astusid Tallinna ühingusse.

Narva tuli liidu alla alles 1934. a., Võru-Petseri ühing 1935. aastal, Haapsalu 1936. a. jaanuaris.

Huvitav on tähele panna, kuis avaldab mõju liikmete arvu kasvamine keskmiselt maksetavale liikmemaksule aastas. Selleks võtame Tallinna ühingu andmed.

1933. a. keskmiselt maksis liige 28,54 kr. aastas
 1934. „ „ „ „ 21,76 „ „
 1935. „ „ „ „ 17,85 „ „

Jagades viimase arvu (17,85) 52 nädalale, saaksime keskmiseks 34,5 senti nädalas. Seega on uued liikmed tulnud kategooriates valiku järele 4. ja 5. kategooria alla. Ainult kauaaegsed liikmed püüvad endisel kõrgusel.

*) Aastate kohta käiv arvestus on võetud 31. detsembril.

Ülal tähendasime, et liikmete arvu kasvamisega on ka tulud liikme- ja sisseastumismaksudest suurenenud. Nii näitab aruanne:

	1933	1934	1935
Tallinn (koos Rakverega)	2.845.61	3.308.37	4.872.54
Raamatuköitjad	333.89	—	—
Tartu	2.169.36	2.764.35	3.555.55
Valga	151.67	152.82	198.20
Viljandi	399.99	326.25	317.75
Narva	—	124.03	128.37
Võru-Petseri	—	—	81.05
Pärnu	49.50	66.79	240.05
Kokku	5.950.02	6.742.61	9.393.51

Ka ülemaalse kokkuvõtte järele näeme, et 1933. a. keskmine aastas oli Kr. 23,06
 1934. „ „ „ „ „ 18,90
 1935. „ „ „ „ „ 16,60

Sellest peame järelduse tegema, et organiseeritud liikmeskonna juures koormatus iga üksiku kohta liikmemaksu näol alatasa väheneb. Siin aga ei tarvitse küll kuigi suurt kartust ilmutada, kuna sellel on oma piir (13 kr. aastas). Mida suurem aga liikmete arv, seda tugevam on ühing. Laekunud summad aitavad küllaldaselt ühingu valitsemist ja abiandmist korraldada.

Trükitööliste rahvusvaheline kongress

peatakse 2. kuni 5. septembrini 1936. a. Luxemburgis. Päevakorras on:

1. Kongressi avamine.
2. Juhatuse ja mandaatkomisjoni valimine ning päevakorra kindlaksmääramine.
3. Tegevuse aruanne.
4. Referaat majanduskriisist ja selle mõjust trükitööstusele.
5. Seisukorra ülevaade fashistlikkudes maades.
6. Sissetulnud ettepanekute arutus.
7. Sekretariaadi asupaiga kindlaksmääramine.
8. Rahvusvahelise sekretäri valimine.
9. Sekretariaadi liikmete valimine.
10. Tekkinud küsimused ja kongressi lõpetamine.

Eesti Trükitööliste liidule saadeti kutse kongressist osavõtmiseks.

Puhkekodu ehitamise alused

Läinud (1935. a.) aastane liidu volikogu võttis vastu põhimõttelise otsuse, asutada liidu puhkekodu Aegviitu. Sealsetel läbiraakimistel selgitati seda küsimust ja põhimõtteliselt pooldati kogutud majafondi summe kasutada selle puhkekodu ülesehitamiseks. Avaldati soovi, et puhkekodu alla saaks rohkem maad, kui 1 ha muretsetud.

Liidu juhatus, arvestades sellega, astus sellekohased sammud Aegviidus vastava koha saamiseks. Kahjuks ei läinud korda maaala suurendamist nõutada ja liidule määrati 1 ha suurune maatükk Aegviidu jaamast mitte kaugel (umbes 1 kilomeeter) riigimetsas. Koht on iseendast loodusliselt ilus ja vee läheduses, kuna ümberkaudu asuvad järved. Samuti on ta teistest elamutest eraldi, ega asu talunikude või suvitajate majadega koos. Looduslist ilu aitab tõsta see, et ümberringi asub põlis-mets.

Vastav maakohat kinnitati 15. jaanuaril 1936. aastal Viru-Järva maakorralduse komisjoni avalikul istungil Rakveres, liidu nimele. Seepärast oldi puhkekodu küsimuse akuutseks muutmiseks sunnitud vastavat eeltööd tegema.

Kuna liidu reservid on väikesed maja ehituseks, siis liit pööras riigivanema poole toetuse saamiseks. Riigivanema otsusega saadi seks 5000 krooni. Seega on liidul koos majafondi summaga raha ehituseks 8000 krooni, mida hoone ehitamisel ka arvestada tuleb.

Et selle summaga ei saada valmis suurt hoonet, on selge. Kuna aga riigi poolt antav summa saab kätte ainult puhkekodu ehituse alustamisel, siis peab juba olemasolevate summade najal hoonet valmishitamata hakkama. Tänavu aastal on ehitusmaterjal kallim, mistõttu ehitus läheb kallimaks.

Liit pööras ses mõttes arhitektide poole. Nende arvamine on, et 8000 krooni suuruses summas suurt hoonet ehitada ei saa.

Mida tahetakse ehituse juures näha?

Rahahankimise palves riigivanemale oli märgitud, et puhkekodu loomine on mõeldud eeskätt meie invaliidide ja vanade paigutamiseks odavamatesse ja rahulikkudesse oludesse. Õieti areniski maakoha loomine sellest, et omal ajal, 1930. aastal, taheti vanade ja invaliidide toetamiseks teatud summat lisaks saada liidu eelarvele. Käidi sel puhul riigivanema juures delegatsiooniga. Riigivanem teatas, et temal ei ole summe liidule anda, küll aga pooldas ta mõtet, kui riik annaks juba valmis maakoha ühes hoonetega, kuhu vanad ja invaliidid, sa-

muti töötud paigutada saaks. Põllutööministeerium otsis küll sellekohased maakohad välja, aga nad olid seevõrra vastuvõtmatud, et liit neist loobus. Eeskätt juba selle tõttu, et nende kohtade pidamine oleks nõudnud suuri väljaminekuid ja teiseks olid nad kaugel tsentrumitest ja ehamugavad. Seepärast pöördui Aegviitu ja seal kujuneski uus kava.

Kuna liit ei taha hoonet ehitada üksi vanade ja invaliidide tarvis, vaid tahetakse seda ehitust trükitööliste suviseks puhkekoduks muuta, siis on selge, et majal peab olema nii suviseks kui ka talviseks elamiseks ruume. Olemasoleva eelarve suuruses (8000 krooni) võib ehitada sellekohast hoonet. Alumisel korral oleksid mõned toad ühes köögiga, mis kõlbaksid talviseks elamiseks. Peale selle oleks veel suurem tuba ning salong suviseks elamiseks. Need ruumid võtaksid oma alla alumise korra. Suuremas toas võiksid kas mees- või naisvõllalised suvel puhata, kuna üksiktoad on mõeldud perekonnainimestele. Ülemisel korral oleks aga hulk tube (üksikud) ja 1 suurem tuba, nagu alumiselgi. Ülemise korra toad oleksid veidi vähemad, kuid küllaldaselt suured, et neis saaks viibida 2 inimest. Majas oleksid ka klosetid. Alumise korra talvetubades oleks ahjud, ka salongis tahetakse kamin ehitada. Kuna talvel on võimalikud trükitööliste reisid puhkekodusse (suusarongid jne.), siis kaminal oleks oma otstarb, samuti aga teeks see salongi mugavaks.

Alla keldrisse ehitatakse pesuköök ja puukuur.

Plaanide läbivaatusel ja kinnitamisel oleks võimalus avanenud juba lähemalt peatuda puhkekodu sisemise ehituse juures.

K. Must riigi majandusnõukogust tagasi astunud

K. Must on teatanud riigimajandusnõukogule, et ta paneb oma volitused maha. Keskliit püsib endisel seisukohal, et sinna tuleb valida uuel Keskliidu juhatusel esitajad. Riigimajandusnõukogu seletas, et vana Keskliidu juhatuse poolt ette pandud isikute volitused kestavad kuni töölistkoja ellukutsumiseni.

K. Virmat ei pooldata

Keskliit teatas Eesti Pangale, et K. Virma, kui omavalitsuse ametnik, on E. Panga nõukogust välja langenud. Teatavasti valiti ta sinna omal ajal, kui tööliste esindaja. Nüüd on ta linna elektriijaama kontori juhataja.

Meie organisatsioonidest

Tallinna ühingu peakoosolekust

Pühapäeval, 22. märtsil peeti Tall. Trükitöölise Ühingu peakoosolekut, millest võttis osa üle 100 ühisuse liikme. Koosolekut juhatasid J. Saar ja A. Rebane, protokollisid K. Totsas ja J. Kurvits.

Juhatuse aruande esitas A. Offenbach, kultuurtoimkonnalt J. Jerkovitsch ja raamatukogult A. Jõgi. Peale läbirääkimisi, avaldas peakoosolek juhatusel tänu tehtud töö eest aplausiga.

Kassaaruande ja eelarve kinnitati mõningate muudatustega. Kassaaruandes jäeti kinnitamata A. Offenbachi ettepanekul invaliidisuse fondi kohta käivad tulude-kulude summad, mida tuleks veel läbi vaadata. Eelarves suurendati kultuurtoimkonnale antavad summad, tõstes need 400 kroonile 250 krooni asemel.

Kodukorra muutmine jäeti ära, kuna ei tehtud sellekohaseid parandusi.

Juhatuse koosseisu suurendati 7 liikmele, valides uusi inimesi juhatusse. Senine sekretär A. Offenbach loobus töörohkuse tõttu juhatusse kandideerimast. Uus juhatus valiti koosseisus: A. Rebane („Päevaleht“), A. Schönberg (R. Tohver & Ko), A. Leekar („Ühiselu“), J. Kurvits (Riigitrükikoda), K. Tõnisson („Päevaleht“), R. Kala (Beilinsoni tr.), K. Linneberg („Päevaleht“).

Revisjonikomisjon valiti tagasi endises koosseisus. Tagasiastunud E. Reinansi asemele valiti revisjonikomisjoni liikmeks A. Offenbach.

Raamatukoguhoidjaks valiti A. Treiman, abiks A. Jõgi, prl. M. Kask ja Kaur.

Läbirääkimistel teatas A. Offenbach, et soome ametivennad tulevad külla 1. juunil. Teadaanne võeti aplausiga vastu. Ühineti seisukohaga, et õppinud töölised ei või minna meistrite koja alla. Puudutati veel puhkekodu ja rinnamärgi küsimust, misjärele juhataja J. Saare lõppsõnaga lõpetati koosolek.

Mida suutis Tallinn?

Olime märkinud 1934. aasta aruande juures, et ühingu on tõusu joonel. Lootused meid ei petnud ja 1935. aasta aruannet esitades, võime rahuldusega öelda, et tagajärjed osutsid üle ootuste paremaks.

Organiseerimise alal võime märkida, et kui 1934. aasta lõpul lugesime liikmeid 150, 1935. aasta lõpul 280. Selles arvus on ka 14 Rakvere liiget. Uuel aastal tuli Tallinna alla ka Haapsalu, kus kõik töölised organiseerusid. Ka Tallinnas tuli liikmeid juure — kuni 9. märtsini esitasid sooviavaldused ja võeti liikmeks vastu 49 isikut. Seega oli 1. aprilliks liikmet arv kokku 343. On õnnestunud tuua ühingu alla raamatuköitjaid ja tsinkograafe. Nende organiseerimine kestab aga edasi. Surma läbi lahkusid ühingu liikmed E. Schultz ja Th. Bildt.

Kassa olukord, liikmete arvu kasvamise tõttu, näitas ka tugevat tõusu. See ilmneb veel eriti 1935. aasta eelarvega võrreldes, kus loodeti sisseastumismaksudest 20 krooni, tegelikult saadi 69. Liikmemaksu loodeti 3.740 kr., saadi tegelikult 4.872.54 krooni. See võimaldas ka pankade hoiummude suurendamist, viies panka aasta jooksul 1.400 krooni.

Kultuurilisel alal on edusamme tehtud. Ühingu juures töötava kultuurtoimkonna abil õnnestus ellu kutsuda muusikaring ja bridshiring. Raamatukogu on täiendatud uute raamatutega 94.99 krooni võrra. Kavas on veel laulukoori ellukutsumine. Raamatukogu on leidnud elavat kasutamist, avatud on ka käsiraamatukogu kohapeal lugemiseks. Ühingus on ka ajalehed. „Trükitöölis“ on võtnud ena-

mik liikmeid, toetades tõhusalt liidu ajakirja ilmumist.

Ühingu juure on loodud ka usaldusmeeste nõukogu, kes järjekindlalt iga 2 nädala tagant peab omi koosolekuid. Ühingu teostas 1935. aasta suvel ka huvireisi Soome Helsingi trükitoõliste ühingu kulla.

Töötute toetamiseks kulus vähem summa, kui eelarves ette nähtud. Möödunud aasta oli töö mõttes hea, mistõttu töötute kaader tugevalt langes.

Invalide oli endiselt kolm, kes said toetust liidu fondist.

Ühingu teostas ka endise liikme Jaan Peterselli toetamist ja matmist.

Ruumide kitsikuse tõttu oldi sunnitud endisest asukohast V. Pärnu mnt. 31 üle kolima Lühikejalg 6—2, saades avaramad ruumid. Suurenenud liikmete arv õigustas täiesti seda sammu, sest muidu oleks osutunud endised ruumid liikmetele kitsaks. Ühingu osteti ka raadio vastavalt ühingu üldkoosoleku otsusele.

Juhatus oli 5-liikmeline. Sinna kuulusid: esimees J. Antje, abiesimees ja laekur A. Schönberg, sekretär A. Offenbach, abisekretär J. Reisner ja varahoidja K. Vainula. K. Vainula astus enne peakoosolekut tagasi ja tema asemele tuli juhatusse A. Leekar.

Revisjonikomisjoni kuulusid: esimees M. Luik, sekretär K. Köpp, ametita A. Maritov, E. Schubbe ja E. Reinans.

Raamatukoguhoidjaks oli E. Kaart, abiks A. Jõgi.

Trükitoõliste ball

14. märtsil möödus meeleolurikkalt kuni hilise hommiktunnini. Sellised „ballid“ korraldab ühingu üks kord aastas, kus ametvennad ja -õed saavad üksteisega kokku ka kõrgendatud meeleolu. Tantsu eest hoolitses pealinna parim orkester „Vinöna-band“, luues rõõmsatujulist takti vanadele ja noortele.

Tantsu vahaeagadel ja alul olid ettekan- ded. Trükitoõliste ühingu salong-orkester kandis ette marsi „Üles Heidecksburg“, avamängu „Luuletaja ja talupoeg“ ja valsi „Siireenide võlu“. Peab ütleva, et äsjaasutatud orkester sai oma ülesandega hästi toime. Au ametvendadele!

Väike baleriin Hilja Abel kandis ette varvastetantsu „Gopak“ ja „Galopp“, leides publiku vaimustavat kiitust.

Proua K. Johanson laulis meeleolurikkalt „Õõbikule“ ja „Ma elan“. Teda lasti puhata, kui ta lisapalana laulis „Laisad neid“.

Üllatust valmistasid näitlejad J. Teetsöv ja R. Baumann. Sedapuhku olid nad trükitoõ- listena üht ja teist meie alal.

Mis igamees ise ette kandis, see ei seis- nud pidukavas.

Surmajuhtumid Tallinnas

18. detsembril suri end. raamatuköitjate ühingu liige Rudolf Vihm. Kadunu oli sündi- nud 20. detsembril 1879. aastal. 2. veebruaril suri sama ühingu endine liige Richard Vel- berg, kes sündis 1898. aastal.

Raamatuköitjad mälestavad leinates oma kadunuid kaasvõitlejaid.

Töötute toetuseks

kulus 1935. aasta jooksul 645 krooni, kuigi eelarves oli ette nähtud 1.500.

Ühingu 1935. a. kassaaruanne

bilanseerus 8.621.59 kroonile. Siinhulgas on panka viidud 1.400 krooni ja kassas raha 318.41 krooni.

1936. aasta eelarve

on koostatud tasakaalus 5.278 kroonile.

Palju saadi palka oktoobris

Näiteks võtame Tallinna andmed, mis koostatud kõigi trükikodade pealt, väljaarva- tud Reklaam-Heisler, Börlau, Eha, Kangro, Lörensi, Hoerschelman, Libris ja Nõmberg, mis haaravad umbes 40 töolist. Seda võime ka täie rõhuga teha, kuna seal on palgad veelgi madalamad kui suurtes trükikodades.

Oktoobrikuus 1915 said tasu

Töoliste üldarv	Töötundide üldarv	Üldsumma (ühes makstud lisa- tasudega)
934	184.967	68.369 kr.

Iga töölise peale langes seega 184.967:934 = 197,9 tundi. See tähendab, et töölised ei töö- tanud keskmiselt võttes mitte igapäev, arves- tades ka ületunde. 26 päeva juures à 8 tundi oleks tunde olnud 208.

Tund keskmiselt oleks maksnud 36,5 senti või päevas 36,5:8 = 2,92 krooni. Ja seda arvestades ületunde jne. mis on kõrgendatud tariifiga.

Mille ümber keeb võitlus? Karl Marx kir- jutas: „võitlus keeb kahe küsimuse ümber — tänapäeva ülesanne ja tuleviku siht. Töö- tingimuste parandamine ettevõtja võimu pii- ramisel ja palgatöö probleemi lahendamine üldse.“ Tänapäeval aga kõneldakse töolistele paljudest muudest asjadest, et tööline unus- taks oma tõeliku võitluse.

Tartlaste tegevus edukas

Tartu trükitööliste ühingu aasta-peakoosolek peeti 16. veebruaril ühingu ruumes. Koos oli 54 liiget.

Koosolekut juhatas V. Ploom, protokollis O. Koplus.

Koosolek austas püstitõusmisega surnud ühingu liiget Artur Türnat.

Juhatus aruande esitas V. Ploom. Aruandja märkis, et möödunud aasta nõudis juhatuselt suurt energiat ja peamurdmist, eriti veel palga- ja masinaladujate küsimustes. Masinaladujate asjas käisid töölisvanemad Tallinnas ja sealpeetud konverentsil tõstsid küsimuse üles. Arvatavasti loodavas tööliskojas võetakse vastu parandus praegusele seadusele, millega keelatakse lihttööliste masinatel töötamine. Selle seletuse andis juhatusel töösuse nõukogu direktor V. Päts.

Statistilised andmed ühingu kasvu kohta esitas O. Koplus. Sellest nähtub, et 1935. a. alul oli liikmeid 137. Aasta lõpul oli aga 175. Liikmete hulgast on käsiladujaid 85, masinaladujaid 19, raamatuköitjaid 3, valtsijaid 1, tsinkograafe 1, trükkijaid 35.

Juhatus pidas aasta jooksul 55 koosolekut ja 4 üldkoosolekut. Juhatusel koosseisus muudatusi ei olnud.

Kassaaruanne kinnitati ühel häälel.

Aru andis ka kultuurtoimkond ja spordiring. Revisjonikomisjon konstateeris, et raamatupidamine ja kassa oli korras.

Eelarve 1936. a. peale kinnitati bilanssiga Kr. 4.243.43.

Vaielused tekkisid juhatusliikmete arvu suurendamise ümber. A. Laan soovis näha juhatus 7-liikmelisena, mis võimaldaks noorte juhatusliikmete kasvatamist.

G. Lind vaidles sellele vastu, lähtudes praktilisest küljest. Suurem koosseis vähendab üksikute juhatusliikmete vastutustunnet, see võib esile kutsuda kvoorumi puudumist. Pealegi ei ole eelarves 7 juhatusliikme tasu ette nähtud.*)

A. Assor pani ette maksta ainult 5 juhatusliikmele tasu, 2 oleks ametita, seega ka tasuta. G. Lind vaidles selle vastu, arvestades, et raske oleks sama juhatusliikmeid tasumise suhtes eraldada. Juhatusel tööst ettevalmistamist saab teostada ka igasugustes toimkondades, kes juhatusel käskikäs töötavad.

*) Tartus saab juhatus tasu istungite pealt. Eelarvesse oli võetud 5-liikmelise juhatusel tasu.

Hääletamisel kinnitatakse 5-liikmeline juhatus. Poolt oli 32. Siis kerkis küsimus (O. Kopluse poolt), kas mitte kohustada 2 kandidaati käima 2 korda kuus juhatuskoosolekutest.

Valiti uus juhatus ja revisjonikomisjon, samuti ka teised instantsid.

Läbirääkimistel puudutati Tartu Töölispanga hoiumassa küsimust, mis tõsteti 2000 kroonile.

Invaliid Kingisep palus 5 krooni igakuist toetust. Schaefer tegi ettepaneku selleks korjandusleht käiku panna ja summa koguda. G. Lind toetas küsimuse viimist liidu juhatusel ette, kusjuures toetust antaks invaliidisuse fondist.

Uus juhatus

Ühingu juhatusel on valitud viimasel peakoosolekul V. Ploom, G. Lind, G. Raamat, O. Koplus ja E. Roorand.

Revisjonikomisjoni valiti A. Assor, O. Steinbach, A. Ilves.

Tartu Töölisühingute Keskliidu saadikuteks valiti A. Kivi, A. Roomäe, L. Sotnik, K. Lõhmus, R. Laagus, E. Laine.

Kultuurtoimkonda A. Roomäe, H. Vide, K. Lõhmus, E. Roorand, E. Andree.

Raamatukoguhoidjaks valiti K. Herman, abiks M. Pretke.

Sporditoimkond on töötanud

edukalt. Aasta jooksul peeti 4 jalgpallivõistlust ja 2 pidu. Kassa läbikäik oli 557.04 kr. Sellest on kulunud olnud 554.95, seega ülejääki olnud 2.09. Jalgpalli varustuseks on kulutatud 160.75 krooni. Ühingu saadi selleks otstarbeks 118.06 krooni. Kulud on suurend olnud peamiselt selletõttu, et osteti hulga uut varustust ja spordi tarbeasju. Eeloleval aastal loodetakse seetõttu vähem kulunud teha.

Kultuurtoimkonna

rahaline läbikäik on olnud 343.85 krooni. On peetud 1 pidu, mis andis ülejääki 43.31 kr.

Ühingu varandust

hinnati bilansis 6.050.86 kroonile. Juubelifondis on praegu kogutud 159.86 krooni. Rahas on ühingu 4.016.— krooni, kuna inventari hinnati 1.875.— kroonile. Ühingu võlgnikke on 173.80 krooni suuruses.

25 aastat trükitoöpõllul

14. märtsil s. a. pühitses oma 25. a. ameti-juubelit Tartu Trükitoõliste Ühingu praegune juhatuse esimees Villem Ploom, innukamaid ja agaramaid ametiühingu tegelasi Tartu trükitoõliste peres.

Sündinud Tartus 1. dets. 1894. a., on juubilar oma ametalalise alg- ja järelkooli saanud „Postimehe“ trükikojas, kus ta töötab tänaseni kuulutusteladujana.

Tartu trükitoõliste pere kutsehuvilisis üritusis on vähe saavutusi, mis pole otseses või kaudes seoses Villem Ploomi nimega. Nii on juubilar olnud 6 aastat töölisvanemaks, töölisvanemate nõukogu esimeheks, Trükitoõl. Ühingu kultuurtoimkonna esimeheks, revisjonikomisjoni ja juhatuse liikmeks. Ka muudes organisatsioonides on V. Ploom agaralt tegev olnud. Nii oli ta kaua aega Tartu Eesti Noorsoo Seltsi esimeheks, töötades ühtlasi näitejuhina; oli pikemat aega Tartu Üldhaigekassa juhatuses, Haigekassade Liidus, Töölise Kinnitusametis jne. Peale selle on lõpetanud Tartu Kõrgema Muusikakooli tšelloklassi kõrgema kursuse ja kaasa mänginud orkestrites. Võttis osa maailmasõjast ja vabadussõjast.

Juubelpäeva hommikul anti üle juubilarile trükikojas kolleegide poolt auaadress ja kingitusi.

Õhtune juubelikoosviibimine kujunes töökaaslaste suurehulgalisel osavõtul õige ilusaks, kus rohkearvulistel sõnavõttudel kriiputati alla juubilarite teeneid ja head vahekorda ametikaaslastega.

Eelarve 1936. aastaks

Ühingu aastapeakoosolek kinnitas 1936. aasta eelarve. Ühingu stabiilsust ilmestab liikmemaksu summa, mida loodetakse aasta jooksul laekuvat 4.000 krooni. Tallinna ühingul samal ajal oli võetud 5.000 krooni. Tartus on aga 172 liiget, Tallinnal üle 300. Majafondile on võetud kuludeks 160 krooni. Kultuurtoimkonnale ühes raamatukoguga ja spordiringiga on ette nähtud toetust 255 krooni. Ühingu valitsemiskuludeks (tasudeks juhatusele) on ette nähtud 200 krooni. Siinjuures loodetakse siiski veelgi ülejääki 900 krooni, mis jääb ettenägemata kulude katteks.

Töölispanga hoiusumme suurendatakse

Tartlased on otsustanud oma hoiusumme Tartu töölispangas suurendada 1000 kroonilt 2000 kroonile. Põhjenduseks on see, et Tartu töölispanga liikmetest on tervelt 42% trükitoõlisi. Kuna pank oma piiratud tulude juures ei saa kõiki laenusoovijaid rahuldada, siis leiti vajalikuks hoiusumme suurendada. Rahalaenamisest on eriti huvitatud trükitoõlised, mistõttu panka paigutatav summa läheks ka nende nõudmiste katteks. Vastava summa paigutuse otsustas peakoosolek jaatavalt, kusjuures seda summa suurendamist ei tehta teisest pangast ülekandmise teel, vaid ühingu kogutud summadest.

Õiendus

„Trükitoõline“ nr. 2 kätiste aruandes olid sattunud ebaõiged andmed „Päevalehe“ trükikojas valitsevate olude üle. Olgu siinkohal õiendatud selle kätise valitsevate olude kohta:

1) Leheosakonnas töötab 36 töelist — neist organiseeritud 26. Mingit vastutöötamist ühingu pole märgata, nagu võis aru saada eksikombel ajakirja sattunud andmetest. Vastuoks, on lootus kõiki töölisi lähemal ajal organiseerida.

2) Aktsidentsosak. on 24 töelist, neist organiseeritud 18.

3) Kiirpressis on 30, organiseeritud 17.

4) Tsinkograafiaosakonnas töötavad töölised on kõik organiseeritud.

Samuti on ka litograafias märgata huvi tõusu ühingu suhtes, mis avaldub suures organiseerimistahtes.

Siin kohal võib märkida veel juhtiva personali head suhtumist ühingu suhtes.

Töö- ja palgaolud Narvas

K.-ü. „Põhja-Eesti“ trükikojas töötab praegu 9 töölist, nendest a-ühingu liikmed 7, kuna ülejäänud 2 lubavad ka pea liikmeks astuda, nii oleks siis mainitud trükikojas töölistel 100% organiseeritud. Palgad kõiguvad umbes 7—17 kr. nädalas. Senini olid töölistel palgatud päevaviisi, palga väljamaksmine sündis igal laupäeval, kusjuures aga 6 päeva palk alati sees peeti. Pühade eest loomulikult ei makseta. Nüüd, alates 1. aprillist s. a., tehti uus korraldus ja töölistel kaubeldakse tunniviisi, kusjuures palgamaksmine sünnib igal 1. ja 16. kuupäeval. Õpilasi ei ole, hari-liku tööpäeva pikkus 8 tundi, laupäevadel 6 tundi. Praegu tööd keskmiselt.

Grigorjevi pärijate trükikojas töötab praegu umbes 18 töölist, nendest 5 a-ühingu liikmed. Palgad 22—9 krooni nädalas. Töölistel palgatud nädalaviisi, pühade eest maksetakse.

M. Minise trükikojas töötab samuti 18 töölist, a-ühingu liikmeid ainult kaks!

Narva ühingu peakoosolekust

Narva Trükitöölise Ametiühingu korraline üldkoosolek peeti reedel, 20. märtsil s. a. algusega kell 7 õht. Koosolekule oli tulnud umbes 60% liikmetest. Koosoleku avas a-ühingu esimees Stepuk, koosoleku juhatajaks valiti Grossman, protokollijaks Sepp. Möödunud 1935. aasta aruande ja revisjonikomisjoni otsuse kandis ette a-ühingu sekretär Aukšpul, millised koosolijate poolt teadmiseks võeti ja kinnitati. 8. märtsil peetud E. T. Liidu volikogu koosolekust andis ülevaate amtv. Grossmann, mis samuti koosolijate poolt teadmiseks võeti. Sellele järgnes uue juhatuse valimine; otsustati vana juhatuse täies koosseisus tagasi valida, seega valiti juhatusse: Stepuk, Markelov ja Aukšpul, kuna juhatuse kandidaadiks valiti J. Sepp.

Revisjonikomisjoni valiti: Grossmann, Karp ja Vinogradov — kõik ühel häälel. Tekkinud küsimuste all arutati organiseerimise tähtsust ja vajadust, kuna Narvas veel palju ametivendi on, kes ei taha arusaamisele jõuda ametiühingu tähtsusest, siis on a-ühingu ümber koondunud veel suur tükk tööd ees.

Koosolek oli üksmeelne ja juhatuse tegevusega oldi kõigiti rahul.

Tööd vähe, töötatakse 3 päeva nädalas, palgamaksmine ei sünni ka just korralikult, nagu see seal varemaltki on olnud, kus isegi kohtu teel töölistel olid sunnitud oma töötasu nõudma. Palk 15—4½ kr. nädalas.

O/ü. „Narva Kirjast. Üh.“ („Põhja Kodu“) trükikojas kohta puuduvad igasugused andmed. Sealt ühingul liikmeid ei ole, varemalt oli üks, kuid see oli öelnud: ega sest ühinguist ikka asja saa. Ta jättis liikmemaksu lihtsalt maksmata, seega langes ühingust välja. Mõned juhuslikud andmed siiski on: palgad olla ka õige madalad ja omapäraselt reguleeritud, kuna teistes trükikodades makstakse aktsidentstööde ladujatele kõrgemat töötasu kui lihtajale ridade ladujaile, siis sünnib seal peres ümberpöörduvalt. Ka ei kuulu üksikud isikud haigekassa alla. Täiesti väljaõppinud masinameistrit pole üldse, vaid töötatakse poistega, kes juba aastat paar õppinud. Ei tea, kuidas seadus sellele peaks vaatama?

Pärnust

Ühingu liikmete arv

Kokkuvõtte järele 1. jaanuariks s. a. oli Pärnu ühingus 15 liikmemaksumaksjat liiget. Organiseerimata on veelgi mõned kolleegid.

Ühingu tulud suurenenud

Võrreldes 1934. aastaga on ühingu tulu liikmemaksust tõusnud. Aasta jooksul saadi liikmemaksudest 240 kr. 5 s. Suuremat kulu tegi ühingu põhikirja muutmine — kr. 42.15, mis oli tingitud sellest, et kohalik prefekt nõudis teatud sõnade kustutamist põhikirjast. Siis tuli nende sõnade kustutamiseks paljundada uus põhikiri, registreerida sise-ministeeriumis jne.

Üldse on rahaline aruanne tasakaalus Kr. 340.62, kusjuures kassas oli raha 31. det. Kr. 207.46. Aasta tagasi oli kassas 75.22 kr.

Juhatus

Juhatus on praegu 5-liikmeline ja temasse kuuluvad Reimann, Juhkam, Mühlman, Rannau ja Kosenkranius. Revisjonikomisjoni kuuluvad Peet, Pöder ja Ilves. Liidu volinikuks on Mühlman.

Peakoosolek

peeti 4. märtsil 1936. a. Koosolekut juhatas Reimann, protokollis Pääsuke. Laekur Mühl-

Liidu volikogu oli koos

Liidu volikogu peeti 8. märtsil s. a. Tallinna Trükitööliste Ühingu ruumes. Kokku oli tulnud liidu juhatus ja volinikud. Tartust — V. Ploom, Narvast — Grosschmidt, Võrust — J. Üle, Valgast — A. Rebane, Viljandist — Th. Jürgenson, Tallinnast — M. Luik, Pärnust — A. Mühlman. Seega kõik liidu osakonnad olid esitatud.

Koosolekut juhatab J. Saar, protokollis M. Luik.

*

Liidu tegevuse aruande esitas sekretär A. Offenbach. Kõneleja märkis, et liidul tuli kardinaalküsimustest lahendada möödunud aastal kerkinud palgakõrgenduse probleeme. Kohtadel asusid ühingend juba tugevalt selle peale suruma, esitades kohalikele ettevõtjatele oma tingimused. Kahjuks puudus veel see jõud, mis oleks küsimuse ülemaaliseks teinud ja kindlustaks nõudmiste läbiviimist. Näiteks Tallinnas puudus sellekohane altsurve organisatsiooni arenemiseastme tõttu. Ainult Tartu oli õnnelikumas seisukorras liikmete stabiilsuse tõttu, kuid ka seal arvestati poolt ja vastu, ilma et resolootset sammu hakati teostama ja võitlusesse minema. Liidu juhatus esitas ülemaalsele trükitöösturite keskusele Tallinnas küll ettepaneku palkade kõrgendamiseks ja trükitööstuse kohta käivate määruste heakskiitmist, aga ka see jäi ettevõtjate poolt täitmata. Kõik oleneb ikkagi altsurve kõvenemisest.

Teiseks oli aga masinaladujate küsimus. Siin on liidul raskeks osutunud küsimust õnnelikule lahendamisele viia, kuna praegu ei saa ministeeriumite puudulikkuse tõttu küsimust ühe või teise ministeeriumi valdkonda viia. Ehk toob lahendust uus loodav sotsiaalministeerium.

Kõneleja puudutas veel teisigi küsimusi.

Läbirääkimistel Tartu volinik V. Ploom

man kandis ette möödunud aasta tegevuse ja kassaaruande, mida koosolek kinnitas. Eelarve võeti vastu tasakaalus 250 kroonile. Peale valimisi puudutati ka vähemaid küsimusi. Eriti huvitas liikmeid teeõhtute ja koosvibimiste korraldamine, mis aitaks kaasa kolleegide vastastikkuse sõpruse süvendamiseks. Vähemalt üks kord aastas peaks korraldatama traditsiooniline liikmete kokkutulek koosvibimise näol.

rõhutas, et liit oleks pidanud siiski rohkem ära tegema palgaküsimuses. Aruanne võeti teadmiseks.

Arutati puhkekodu ehitamise küsimust, mille seletuse toome teisal. Kõik volinikud olid aga selle poolt, et ehitis teostatakse ja sellekohane liidu juhatus tegevust heakskiitev esildus ja volituste andmine võeti vastu.

Kassaaruanne kinnitati mõningate parandustega, samuti liidu 1936. a. eelarve.

Tekkinud küsimuste all arutati Tartu sooviavaldust invaliid Kingsepa fondi alla arvamiseks. Kuna K. ei ole liige ja fondi määrused seda ei võimalda, siis langes küsimus ära.

Volikogu oli igatepidi üksmeelne ja asjalik, lõppes kell ¼ 3 p.

Kutsesekretariaadist

Komisjon pidas oma koosolekut 20. veebruaril. Koosolekult puudus terviselistel põhjustel liige Nils Vessel, kes oli aga koosolekule saatnud omad seisukohad arutatavate küsimuste kohta. Võeti teadmiseks kirjad ühenduses Saksamaa ja Venemaa olude üle. Samuti võeti teadmiseks Tööameti seisukohad 40-tunnilise tööpäeva sisseseadmise kohta graafikatööstuses.

Hollandi trükitööliste liit andis aru tekitavast olukorrast Hollandis. Peremehed tahavad töötingimusi halvendada.

Jugoslaavia trükitööliste liit teatas, et sealne kollektiivleping hakkab tähtajale jõudma ja oodata on selle uuendamise ümber võitlust.

Brasiilia trükitöölised saatsid avalduse, milles tervitavad kutsesekretariaati tema töös kõigi maade trükitööliste organiseerimiseks rahvusvahelisse koondisesse. Sama teatas ka Lõuna-Aafrika union Johannesburgist.

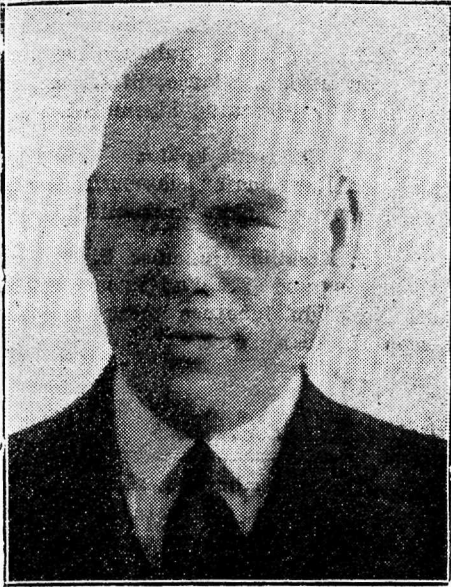
Peatati veel küsimuste juures, mis ühenduses rahvusvahelise ametiühingute liidu kongressiga Londonis.

Organiseerimiskuu

E. T. Keskliit on kuulutanud välja organiseerimiskuu. Täitkem ka meie oma kohust sel kuul ja tõmbagem organisatsioonidesse kõik trükitöölised. Meie sihiks käesoleval aastal olgu 1000 trükitöölise liidus! Selleks püsivust ja järjekindlust, nagu senigi.

Liidu juhatus.

TÄÄN ametühingud

25. jaanuaril suri Rootsi ametiühingute keskliidu esimees Karl Edvard Johanson. Tänu temale, oli eesti ametiühinguline liikumine sõbralikes sidemes rootsi ametiühingutega. Nii mitmel korral said eesti ametiühingud rootslastelt toetussumme organiseerimise töö läbiviimiseks. Alati oli ta abivalmilt suhtunud Eestile ja seepärast mälestavad eesti ametiühingud teda tänumeel.

Karl Edvard Johanson sündis 1. märtsil 1882. a. Kalmaris. Tema isa oli rätsep. Õppis oma kodupaigas kingsepaks ja siirdus siis tööle Stokholmi saapavabrikusse. 1905. a. järgi töötab temaga ühe tööpingi juures Keskliidu endine kassahoidja H. Martinson, kes viibis Rootsis poliitilise pagulasena. 1905. a. valiti K. E. Johanson Stokholmi Kingseppade Ühingu esimeheks ja Ülemaalise Kingseppade Liidu juhatusse, kus ta töötas sekretärina. 1913. a. valiti ta liidu kassahoidjaks ja veidi hiljem esimeheks. Seda ametit pidas ta kuni 1920. a. Siis valiti ta Rootsi Ametiühingute Keskliidu sekretäriks ja 1930. a. Keskliidu esimeheks, millisel vastutusrikkal kohal ta püsis kuni surmani.

1919. a. alates oil ta sotsialistina parlamendis. Viimaseil aastail oli ta Rahvusvahelise Töübüroo juhatuse liige.

Puhka rahus, suur töömees!

Paberi- ja keemiatöölised tahavad organiseeruda. Selleks on peetud vastavad koosolekud. Loodetakse kaasa tõmata suured tööstused, nagu Tselluloose jt.

Sindis

peeti tekstiiltöölise koosolek, kus asutati tekstiiltöölise ühingu osakond. Üldse töötab seal 1000 töölise ümber.

Autojuhid

pidasid oma üldkoosolekut 8. märtsil. Seal otsustati tihendada sidet Rahvusvahelise Transporttöölise Liiduga, toetada Keskliidu väljaandel ilmuvat bülletääni transporttöölisele ja aidata kaasa transporttöölise liidu loomisele Eestis. Kavatsetava liidu alla kuuluksid sadamatöölised, meremehed ja autojuhid. Autojuhtidel on osakonnad igas linnas ja liikmete arv ulatub 500-le.

Pärnu potisepad

valmistavad praegu uusi palgatariife. Kevaldel tahetakse need esitada ettevõtjatele ja sõlmida kollektiivleping Tallinna potisepade eeskujul.

Nahatöölised

asutavad liidu. Liidu põhikiri on siseministeriumis registreeritud. Liidu alla kuuluksid osakondadena Tallinna, Tartu, Viljandi ja Pärnu nahatöölise ühingu.

Kaevandustöölised

said tegevusvabaduse (seni oli nende tegevus politseivõimude poolt takistatud). Nüüd on nad tugevalt organiseerumas Küttejõus, Kiviõlis, Goldfieldsis, Kohtla-Järvel ja Kukruses.

Tartu Kivitöölise Ühing

on teostamas organiseerimistööd ehitustöölise ja Peipsiäärsetes küldades töötavaid müritöölisi.

Asjaajaja tekstiiltöölisele

Eesti Tekstiiltöölise Ühingu palkas endale asjaajajaks A. Jaanuse (end. „Rauaniidi“ tööline) organiseerimistöö edukaks korraldamiseks. Palgaks määrati 50 krooni kuus.

Narvas ja Sindis on käimas tekstiiltöölise organiseerimise tööd. Narvas oli osakonna asutamise koosolekul ligi 500 liiget. Üldse on tekstiiltöölisi Narvas 5000.

Meistrite koja vastu

Pühapäeval, 15. märtsil peeti Tallinna pritsimajas õppinud tööliste üldkoosolekut, millest võtis umbes 400 inimest osa.

Päevakorras olid seisukohavõetud meisrite, õppinud tööliste ja õpilaste seaduse, samuti ka kavatsetava meistrite, tehnikute ja õppinud tööliste koja eelnõu kohta.

Referent J. Rebane, kui ka paljud sõnavõtjad rõhutasid selle seaduse puudulikkust elluviimist. Rõhk on pandud juba õppinud tööliste paberitega kimbutamisele, mitte aga õpilaste ettevalmistamisele, nagu seadus seda tahabki.

Uuest koja eelnõust kõneles L. Metslang. Siin tahetakse õppinud töölised viia ühte kotta peremeeste meelevalle alla. Hulk sõnavõtjaid rõhutasid alla selle koja eluvõrast olekut.

Võeti vastu resolutsioon mõlema küsimuse kohta, milles kohustati Keskliitu astuma vajalikke samme valitsusasutuste ees. Resolutsioonis märgiti, et töölised peavad koonduma ametiühinguisse, ainult nende kaudu saab edukalt võidelda oma õiguste eest.

Litograafid organiseeruvad

Tallinna Trükitehnikute ühing korraldas 12. märtsil organiseerimise koosoleku litograafidele. Kokku tuli hulk litograafe, mis näitab nende huvi tõusu ühingu vastu.

Sekretär A. Offenbach tutvustas koosliidajaid ühingu sihtidega ja organiseerimise tarvidusega, mida täiendas J. Saar. Seni ei kuulunud ükski litograaf ühingusse ega olnud nad ka omavahel organiseeritud. Selle tõttu on litograafide töö- ja palgatingimused kannatanud.

Läbirääkimistel võeti elavalt sõna ja selgitati kerkinud küsimusi. Litograafid rõhutasid, et neil on hädasti vaja organiseeruda. Otsustati tulla ühingu alla, kuna tulevikus on võimalik selgusele jõuda, kas luua erisektsioon, või koguni iseseisev ühing. Üksmeelne koosolek kviteeris ühingusse astumise apelausiga.

Ühingusse on koondunud juba suurem osa tsinkograafe. Litograafide juuretulekuga on ühing haaramas kõiki poligraafia kutsealasid.

* 1934. a. tarvitati kogu maailmas 7,34 miljoni tonni paberit. Kõige rohkem tarvitati paberit P.-Ameerika Ühendriikides.

Nõukogu tuleb kokku

E. T. Keskliidu nõukogu tuleb kokku 19. aprillil s. a. Päevakorras on: 1) koosoleku rakendus; 2) Ülevaade Keskliidu tegevusest; 3) Keskliidu 1935. a. rahaline aruanne; 4) Keskliidu 1936. a. eelarve; 5) Organiseerimisküsimus; 6) Algatatud küsimused.

Sihtasutus kokku

„Tallinna Rahvamaja“ sihtasutisele esitati nõudmine nõukogu kokku kutsumiseks.

Uus Keskliidu juhatuse liige

Tagasi astunud V. Valdsoni asemele kutsuti Keskliidu juhatuse tööst osa võtma kullasepp H. Ausmees.

Sotsiaalkindlustus

Uus sotsiaalministeerium

luuakse 1. aprillist s. a. Vastavate summade sissevõtmiseks riigieelarvesse on eeltööd tehtud.

Sadamatöölise pensione

vähendati hiljuti antud dekreedil alusel. Sadamatöölisele määrati keskmiseks päevapalgaks 2,70 krooni, seega 2/3 abiraha andmisel õnnetuse puhul saab sadamatööliline 1,80 krooni päevas. Tegelikult teenivad sadamatöölised 4—5 krooni päevas.

Tööliskoja

asutamises puudub veel selgus. Vastavad kavad on majandusministeeriumis koostamisel. Arvatavasti läheb koja küsimus sotsiaalministeeriumi valdkonda. Hiljuti oligi vah. valitsusel arutusel sellekohane eelnõu.

Uus koda

Valitsusele on esitatud meistrite, tehnikute, väiketöösturite ja õppinud tööliste koja eelnõu. Sellega tahetakse õppinud töölised tuua tööandjate kotta. Kahtlemata ei ole see seisukoht õige, millele õppinud töölised kindlasti vastu vaidlevad.

Uueks sotsiaalministriks

kutsuti Pärnu linna O. Kask. Viimasel ajal oli O. Kask Pärnus huvitundma hakanud ametiühingute elu ja tegevuse üle, omalt poolt soovitades tööliste tugevalt organiseeruda. Loodame, et nüüd uues sotsiaalministeeriumis leiavad ametiühingute seisukohad heatahtlikku vastuvõtmist ja elluviimist.

Tehnilised uudised

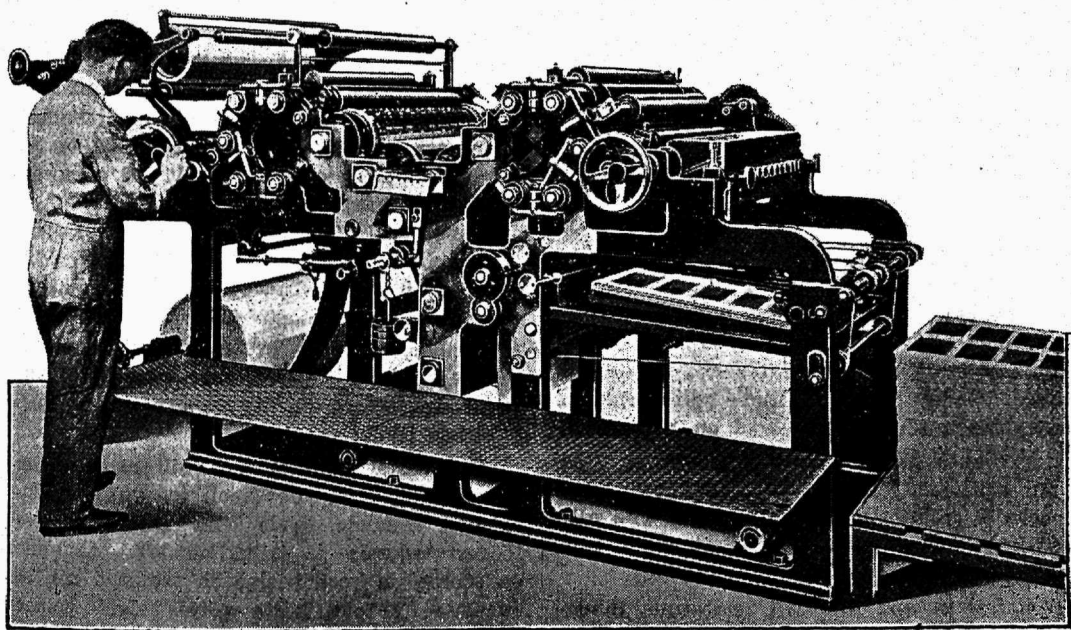
Bailey patenteeritud meetod

Bailey patenteeritud meetod näib sisaldavat kardetavat konkurentsi ühele osale väiksemaist trükikodadest. Üks Inglise Trükitehnik Liidu sekretäridest sai kutse Manifolda töökodadest West Bromwichis, tulla tutvuma „Bailey patenteeritud meetodi“ näitusele. Uue töötamise meetodi leiutajaks on mr. Josh. Bailey, kes pikemaajalise katsetamise järele on jõudnud lõplikele tulemustele ning loonud uue meetodi. Juba mõne aasta eest tegi ta oma raamatus „Vaene trükitehnik“ prohvetlike ennustusi, mille teostajaks ta hiljem osutus. Oma leiduritegevuses on ta jälginud varemüstitaud mõtteid. Ta tähed erinevad tunduvalt neist tähtedest, mida oleme harjunud nägema vanades trükikodades. Ta on silindritaoliselt painutanud kõveraks ja rennitaoliselt sisselõiganud plated, mida kasuta-

takse eriti suure eduga kontoritööde masinate juures.

Mr. Bailey on oma leidusega kiirendanud tunduvalt trükkimise tempot — 10.000 eks. tunnis nn. Manifolda-pressil. Ta tarvitab samu tähti, nagu teatud liiki kontorimasinatel. Need tähed valatakse sisse — üks osa automaatselt kukub rennitaolistesse süvendustesse paenutatud stereotüpidel, mis kruvitakse kinni selleks valmistatud tsilindri. Seega on vorm valmis trükkimiskes.

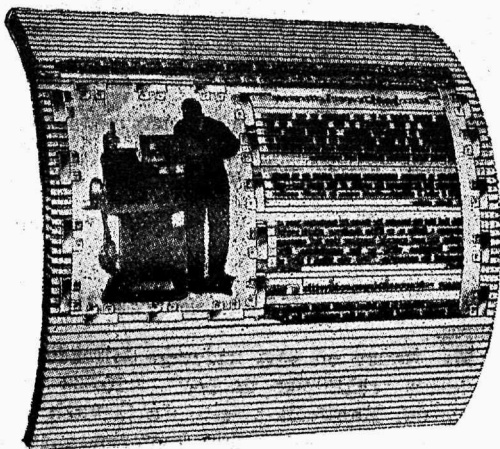
Bailey väljendustest oma leiduse tegevusse rakendamisel on tähelepanuväärt järgmised: „Kes määrab kindlaks, et kiri peab olema 0,918 tolli kõrge? Iga liigne millimeeter vähenemist suurendab veategemise võimalusi ja töö valmisaamiseks tarvisminevat aega. See raiskab raha ja aega.“

Manifolda-press (trükib 10.000 eks. tunnis).

Bailey pölv teostatud uut aegjärku toov meetod, mis sihitud kirjapinna ühtlusele, seisab tähehoidjate absoluutselt sarnases pak-

tatud kirja metallist kuni valmistrikitud poognateni. Sellepärast eeldab see meetod täiesti uut töö materjali ja tehnikat. Seda loetakse viimaseaja suuremaks uuenduseks trikitööstuses alates Caxtoni aegadest.

Trükivorm tsilindris.

suse ja välimuses. Need rennitaolised tähehoidjad asuvad sissegraveeritult ja täidavad trükimasina tsilindri 0 punkti sügavuselt. Neis tarvitatakse nõuetavas mõõtudes kirja. Murtud kiri, mis tuleb uues meetodis tarvitusele, seisab peamiselt poolringi kujuliselt absoluutse täpsusega rennitaoliselt süvendatud plaatides. Kui trükipressi tsilindrid keerlevad,

Trükivorm.

tulevad tähtede graveeritud väline pind, rütmilise kaalumise tõttu silindri liikumise järele, nõuetavasse õigesse asendisse paberile. Illustratsioonid valmistatakse 7 punkti paksude klischee-plaatidega, kõverdatud nii, et nad ulatuvad Bailey patenteeritud tsilinderplaadi tasapinnaga ühte, millele nad on kinnitatud.

Produksioonikulud on tähtsam tegur tuleviku võitluses, kus võetakse tarvitusele uued meetodid trikitööstuses. Bailey loodab viia alla masinate muretsemise kulusid ja tõsta produktsiooni.

Bailey meetod täieliselt teostatuna tähendab täiesti uut töötamise viisi raamatutrükimises. See tähendab uut tööprotsessi sula-

Masinaladujate tööaeg

48 tundi nädalas töötavad Taani, Saksa- maa, Inglismaa, Holland, Island, Jugoslaavia, Luxemburg, Memel, Rootsi ja Ungari.

43—48-tunnini Belgia. Bulgaarias 36 t., Soomes 40—46 t., Prantsusmaal 39—48 t., Lätis 40 t., Austrias 39—48 t., Palestiinas 47 t., Poolas 40—46 t., Rumeenias 39—45 t., Hispaanias 30—36 t., Schveitsis 39—44 t., Tschehoslovakkias 47½ t.

Helsingi trikitööstuse kool

Helsingis töötab juba 16 aastat Helsingi linna trikitööstuse kool. Kooli võetakse õpilasteks algkooli lõpetanud, trükikodades töötavaid poisse ja tütarlapsi, kelledele trükikoja omanikud 3 aasta kestes 32 nädalat annavad ühe teatava tööpäeva nädalas kooliskäimiseks, makstes selle päeva eest täie päevapalga. Ka õpilaste õppemaksu, 50 mk. aastas, tasuvad ettevõtjad; tööabinõud annab kool. Koolis on soome- ja rootsikeelne osakond, kumbki kolmeklassiline. Klassid jagunevad kahte ametharusse: ladujad ja trükijad. Üldistes ainetes sama klassi õpilased töötavad ühes, praktilisis töis eraldi. Koolitöö kestab päevas 9 tundi, masinaladujail kolmanda klassi õpilasil sellele lisaks kolm tundi.

Läinud suvel korraldati veel neljanädalised kursused provintsi õpilastele, millest 24 õpilast osa võttis. Neid kursuseid toetas Soome trikitööst. ettevõtjate liit 500 margaga ja Soome faktoriliit 500 margaga.

Nagu kooli 1934./35. õppeaasta aruandest näha, oli õpilasi läinud aastal koolis 90, soomlasi 56 ja rootslasi 34 õpilast. Kooliaasta lõpul korraldati õpilaste tööde näitus.

Koolile on aasta kestes tehtud kingitusi rahas ja aintes trikitööstuse ettevõtete, kui ka sellega seoses olevate paberi-, värvi- jne. tööstuste poolt.

Kooliaasta lõpul ilmuv kooli aruanne on õpilaste töö, sisaldades kooli tegevuse kui ka rahalise aruande. Peale selle näiteid õpilaste töödest ladumis- ja trükkimisalalt. Aruanne on soome- ja rootsikeelne ja trükitud nii, et raamatut ühtpidi kätte võttes algab soome keel, raamatut üle otsa käänates algab aga rootsi keel.

VÄLISMAINE ringvaade

Belgiast

* Eelmises numbris märkisime lühidalt elukalliduse tõusu Belgias. 1935. aasta aprillis frangi kurssi muutmisega ühenduses on elukallidus tõusnud umbes 10 protsenti. Belgia trükitehnikaliste liidul, kokkuleppe kohaselt trükitehnikalistidega, ei avaldanud see suurt mõju, kuna palgad tõsteti vastavalt elukalliduse indeksi tõusule. Kuigi see kokkulepe ei baseeru praegu tariifidele, on Belgia kolleegidel õnnestunud seda hoida aus, tänu liikmete üksmeelsusele. Töösturid ei julge asuda avalikult võitlusesse, ainult vähemik neist katsub tariifide puudumisega endale shnitti lõigata.

Inglismaalt

* Kommunistlik partei saatis esilduse Töölispartei, milles pannakse ette koostöö mõlema organisatsiooniga vahel. Arvesse võttes teravat suhtumist mõlema partei vahel, töölispartei lükkis esilduse tagasi.

* Töötuid trükitehnikalistide oli jaanuari lõpul 294, jaanuari alul 468.

* Liidu sekretäri G. A. Isaacs 25-aasta juubeli tähistamiseks organisatsioonilisel alal, korraldati üleriigi trükitehnikalistide seas rahalise korjanduse, mis ootamatult elavat vastukaja leidis liikmete seas. Üldse koguti kokku vastasse fondi 750 naelsterlingit (£ 1 — Kr. 18.35). Selle rahaga võimaldati sekretärile puhkuserais Egiptusse ja Palestiinasse. Peale selle tehti temale ka kingitus fotoaparaadi ja moderni auto näol. Nii austas Inglise liit oma suurte teenetega peasekretäri ainuüksi oma jõul.

* Kõige vanemaks trükitehnikalistideks maailmas võiks pidada James Symingtoni Edinburgis, Shotimaal. Ta on 105 aastat vana. 82 aasta eest kirjutati temale välja ametiühingu liikme- raamat, seega võiks teda pidada ka kõige vanemaks ametiühinglaseks.

Tschechoslovakkias

* Töötuid trükitehnikalistide oli liidus jaanuari lõpul 3.397. Tööpuudus on võrreldes detsembriga suurenenud 217 inimese võrra.

* Ladumasinat arv Tschechoslovakkias näitab tõusu. 1933. a. kokkuvõtte järele oli 1.217 ladu- ja valamismasinat. Neil töötas 1.564 ladujat. 1931. a. olid need arvud 1.161 ja 1.619.

* Tschechoslovakkia on maid, kus liit oskas kasutada riigi vastutulelikkust sotsiaalsete probleemide lahendamisel. Nii kasutati riigi summe, mis määratud Genti süsteemi alusel töötute toetamiseks, vanade- ja invaliidide toetamiseks, haigetele jne. 40-tunnilise tööpäeva sisseseadmiseks trükitehnikalistide seas on liit palju ärateinud. Küsimus on asetatud nii, et palk sealjuures ei väheneks.

* 1935. aastal oli Tschechoslovakkias kin- nipanud võimude korraldusel 3.300 ajalehte. Sellest on seletatav ka trükitehnikalistide seas suur tööpuudus.

Rumeeniast

* Trükitehnikalistide liit on väljakuulutanud võistlustöö oma aasta-aruande kaanele. Sellega loodetakse äratada trükitehnikalistide huvi paremate tööde loomiseks. Auhindadeks on määratud rahasummad, kusjuures esimeseks auhinnaks on 500 leid.

* Liit andis välja 1936/1937. a. kalendri „Graphisches Jahrbuch“. Kalender on ilmunud kolmes keeles (saksa, ungari, rumeenia).

* 1935. a. liidu kassaaruande järele oli tulusid 4.951.169 leid, kulud 4.613.607 leid, seega ülejääki 337.562 leid.

* Ploestis olid trükitehnikalistide esitanud palga- kõrgenduse nõude, milline lõppes tööliste võiduga. Saadi 6% palgakõrgendus.

* Liidu liikmete arv näitab pidevat kasvu. Korda läks mitmes kohas uued ühingud ellu- kutsuda.

* Rumeenias on praegu organiseeritud trükitehnikalistide 383 töötat.

KIRJUT maailmast

Suurim ajaleht ilmas

Iga saja aasta tagant ilmub New-Yorgis „Illuminated Quadruple Constellation“. See ilmub 12 leheküljelisena. Formaati on 2,50×1,80 m. Uus number ilmub 1950. aastal.

Uus saksa keel

Kolmandas riigis on kõik siselülitatud: n.n. „avalik“ arvamine, poliitika, usk, majandus, ametiühingud ja keel. Mis ei lase siselülitada, see steriliseeritakse. Ajalehed on võtnud uue sõnadeväljenduse, mida ei saa ühtegi euroopa keelde tõlkida. Need on sõnad, mida lugeja peab sõna-sõnalt tõlkima, et saada sellest *terminus technicus* est aru. Kahtlane on, kas Goethe, Schilleri j. t. saksa keel hästi kõlaks, kui hakataks pöörama sõnu nagu: Reichsbetriebsgemeinschaftsdienstführer, Arbeitsfrontgaujugendverwaltung, Leistungsfähigkeitssicherstellungsweis jne. jne. See on tõepoolest uus saksa keel!

Natsid on pööramas tagasi vanasse saksa aega ja propageeritakse kõike vanagermaani päritolu.

Need teutoni kangelased — päälükud härjasarvedega — valitsesid vist paremini saksa keelt, kui tänapäeva natsliiku keele apostlid.

Millest on tekkinud sõna „piibel“.

Üldiselt on teada, et vanad egiptlased tarvitasid paberina papyrus-taime. Teaduslik taime nimetus on *Cyperus papyrus*, kuna vanad kreeklased nimetasid teda *byblos*. Selle taime juuri tarvitati toiduks, ülalosast tehti peale kirjutusmaterjali veel matte jne. Kui hakati papyrosel raamatuid kirjutama, siis nimetasidki vanad kreeklased neid raamatuid *byblos* või *biblion*. Nii siis mõisteti *biblion* nime all ühtaegu raamatuid, samuti papyrose tooteid. *Biblion* mitmuses on *biblia* (raamatud). Kui ristiusk hakkas Kreekas levima, siis nimetatigi üksikuid pühalugude raamatuid kokku *bibliaks*. Levides ikka laiemale, võtsid ka teised rahvad *biblia* sõna omaks, kusjuures ta muutus rahva keele iseäralduste tõttu, nagu meil *piibel*.

Missugused keeled on levinenud.

Euroopas räägitakse 125 keelt. Esimesel kohal on saksa keel, — mida räägivad 81 milj. inimest. Vene keel — 70 milj., inglise — 47 milj., itaalia — 41 milj., prantsuse — 39 milj. Viimasel kohal seisavad bretooni, baski ja kelti keeled. Kõige vähem räägitakse mordva keelt. See rahvas asub Põhja-Venemaal, haarates ainult mõnituhat inimest.

Sakslased enestest

„Graphische Nachrichten“ nr. 1 1936 kirjutab keegi natslik autoriteet praeguse raske olukorra kohta Saksa trükitööstuses järgmist:

„Kõige rohkem kannatas asetleidnud sündmuste puhul Saksamaal (natside võimule tulek(!) A.O.) graafiline tööstus. See oli võimalik tänu võõrapärasele ja rahvusvahelisele Saksa kirjandusmaailma struktuurile. Nüüd on loota sel alal paranemist.“

Imelik küll! Natsid on ometigi näitanud, et 90% rahvast seisab nende seljataga. Seega peaks ju kerge olema trükitoodete ilmutamine sellele ühtlasele rahvale. Tegelikult näeme, et praegu on iga 3 trükitööline töötaja.

Rahvas ei loe siiski siselülitatud ajakirjandust ja kirjandust ning see on põhjuseks trükitööstuse kriisile.

Artur Tärna

Tartu Trükitöölise Ühing

Järgmine „Trükitööline“ ilmub 3. mail.

Käsikirjade saatmise tähtaeg 21. aprill.

„Trükitöölise“ toimetuse: Tallinn, Lühikejal 6—2.